

Vergaderjaar 2007–2008

30 368

«Gratis» openbaar vervoer

Nr. 9

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN VERKEER EN WATER-STAAT

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 2 juli 2008

In 2007 heeft het Ministerie van Verkeer en Waterstaat geparticipeerd in tien experimenten om de filedruk te verminderen en in vier experimenten met gratis openbaar vervoer (OV) voor ouderen. Bijgevoegd treft u de eindevaluatierapporten van deze experimenten aan.¹

Beoogde doelen van de experimenten zijn, vast te stellen of:

- gratis OV voor ouderen sociaal-maatschappelijke winst oplevert en er lege stoelen worden gevuld;
- te ontdekken of met gratis of goedkoop OV de top van de filedruk wordt weggenomen en een bijdrage aan regionale bereikbaarheid wordt geleverd.

De experimenten voor gratis OV voor ouderen hebben geleid tot sociaal-maatschappelijke winst en het vullen van lege stoelen. Ouderen gingen extra reizen en ondernamen dientengevolge meer maatschappelijke activiteiten. Wel vond hier en daar substitutie plaats met de fiets. Bij de experimenten is geen relatie aangetoond tussen gratis OV en vermindering van eenzaamheidsgevoelens van ouderen.

De experimenten voor filerijders hebben gezorgd voor een betere bereikbaarheid van stedelijke gebieden. Meer mensen hebben sneller hun bestemming bereikt en met grote tevredenheid. Het effect van de experimenten op de filedruk is echter niet aantoonbaar gebleken. Mogelijke redenen hiervoor zijn onder andere: meer automobilititeit door economische groei en «nieuwe» automobilisten die de lege plekken van voormalig filerijders opvullen. Ongewenst neveneffect was bovendien dat het OV soms als alternatief voor de fiets werd gebruikt.

Naast het prijsargument, blijkt uit beide experimenten dat vooral gemak, goede communicatie, beschikbaarheid (dichtbij, snel en frequent) en goed toegankelijke voertuigen en haltes de doorslaggevende argumenten waren om voor het OV te kiezen. Daarbij moet er bij filerijders sprake zijn

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

van een sense of urgency: de file moet als voldoende hinderlijk worden ervaren om de overstap naar het OV te overwegen. Dit beeld wordt bevestigd door experimenten elders in het land waar VenW niet in heeft geparticipeerd.

Om meer mensen te verleiden om gebruik te maken van het OV, wil ik ook experimenten met andere doelgroepen gaan uitvoeren. Daarbij denk ik o.a. sociaal-recreatieve reizigers, nieuwkomers op een woon- of werklocatie en vroege vogels (Early Birds concept uit Australië). Daarbij hoop ik ook een breder inzicht te krijgen in de effecten van het instrument gratis of goedkoop OV. In het najaar van 2008 wil ik daarom langs bovenstaande lijn een nieuwe tranche experimenten starten. Ik zal de decentrale overheden hier spoedig nader over informeren en hen uitnodigen voorstellen hiervoor in te dienen.

Op basis van alle experimenten kan ik uiteindelijk tot een afgewogen beleidslijn komen ten aanzien van de toekomst van gratis of goedkoop OV in Nederland.

Ik verwacht deze beleidslijn eind 2009-begin 2010 gereed te hebben.

De staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat,
J. C. Huizinga-Heringa